

به نام خدا

دلایل افت تحصیلی مدارس دخترانه متوسطه از دیدگاه معلمان و راه های مقابله با آن

مولفان :

روح انگیز قربانی

سیده فاطمه شفائی

راضیه آذری دولت آباد

عصمت هاشمیان سی سخت

زهرا صابری

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدیدآور: دلایل افت تحصیلی مدارس دخترانه متوسطه از دیدگاه معلمان و راه‌های مقابله با آن/مولفان روح‌انگیز قربانی...[و دیگران].

مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۶۹ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۲۹-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: مولفان روح‌انگیزه قربانی، سیده فاطمه شفائی، راضیه آذری‌دولت‌آباد، عصمت

هاشمیان‌سی‌سخت، زهرا صابری.

موضوع: افت تحصیلی -- ایران

Educational depreciation -- Iran*

افت تحصیلی

معلمان -- روابط با شاگردان

تدریس اثربخش

شناسه افزوده: قربانی، روح‌انگیز، ۱۳۵۳-

رده بندی کنگره: LC۱۴۵

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۲۹۱۳۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۷۸۳۶۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: دلایل افت تحصیلی مدارس دخترانه متوسطه از دیدگاه معلمان

و راه‌های مقابله با آن

مولفان: روح‌انگیز قربانی - سیده فاطمه شفائی - راضیه آذری‌دولت‌آباد

عصمت هاشمیان‌سی‌سخت - زهرا صابری

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه‌آرایی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۷۶۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۵۲۹-۱

تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول ۷

مقدمه ۷

اهمیت و ضرورت سلامت روانی وافت تحصیلی ۱۲

پیامهای افت تحصیلی و مردودی ۱۲

۱ - اثرات افت تحصیلی بردانش آموزان ۱۲

۲ - اثرات افت تحصیلی در محیط خانواده ۱۴

فصل دوم ۱۶

افت تحصیلی و تعاریف آن ۱۶

علل افت تحصیلی ۲۵

الف) عوامل داخلی ۲۶

ب) عوامل خارجی ۳۱

نقش معلمان در افت تحصیلی دانش آموزان ۴۷

معلم کارآمد کیست ۴۸

معلم واقعی کیست ۵۱

ویژگی های معلمان موفق و ناموفق ۵۲

درآموزش چه خبر است ۵۵

شیوه تدریس معلم ۵۵

برنامه درسی مدرسه ۵۶

انتظارات و پیش داوری های معلم ۵۶

شرایط فیزیکی کلاس ۵۶

تعویض مکرر معلمان ۵۸

کیفیت پایین امکانات آموزشی ۵۸

علل افت تحصیلی از نظر گزارشگران یونسکو ۵۹

شیوه های مقابله با افت تحصیلی ۶۱

مقابله با افت تحصیلی در کشورهای آسیا و اقیانوس آرام ۶۴

منابع ۶۷

فصل اول

کلیات

مقدمه:

همنوایی اجتماعی در هر جامعه ای در گرو تربیت رسمی و انتقال موارث فرهنگی به نوباوگان است که امروزه در مدارس گوناگون و بر اساس اهداف خاص و خط مشی هایی تعیین شده است بدیهی است که این فصل جدیدی در راه اجتماعی شدن از طریق آموزش و پرورش با مشکلات و معضلاتی که موجب عدم موفقیت آنان در راه رسیدن به اهداف فراهم می کند دست به گریبان است.

از مهمترین آفت های نظام های آموزشی جهانی و من جمله در کشور ما افت تحصیلی است که همه ساله به صورتهای گوناگون تعداد بسیاری از استعداد های بالقوه انسانی و منابع اقتصادی جامعه را هدر داده و نابسامانی های فردی و اجتماعی را بر جای می گذارد. بنابراین دست اندر کاران عوارض ناشی از افت تحصیلی را در چند جنبه مورد بررسی قرار داده اند، جنبه نخست از نظر اقتصادی است، در طول تحصیل اغلب خانواده ها به دلیل استمرار وجود مدرسه و مشغله های زندگی و شرایط اجتماعی و اقتصادی پیش

آمده کمتر وقتی برای برنامه ریزی اقتصادی آموزش کودکان خود دارند و هنوز این برنامه زندگی جایگاهی در میان خانواده ها پیدا نکرده است آنان زمانی به اهمیت قضیه پی می برند و در مورد آن حداقل حرف میزنند، زمانی است که با ترک تحصیل و یا مردودی فرزندشان مواجه می شوند و در این زمان است که به بازنگری آن چه رخ داده است می پردازند و با حساب دخل و خرج خانواده در طول مدت تحصیل به عمق فاجعه پی می برند. جنبه دیگر مربوط به اثرات روانی و رفتاری ناشی از افت تحصیلی می باشد که بر دانش آموز شکست خورده وارد می آید. جنب دیگر خسارت وارده دیگر بر جامعه می باشد که در اثر دیرتر راه یافتن فرد به بازار کار بر جامعه اعمال می شود.

بدون تردید هیچ نظام آموزشی نمی تواند صد در صد به اهداف آموزشی خود برسد ولی موفق بودن هر نظام آموزشی نزدیک تر شدن هر چه بیشتر به اهداف تعیین شده بستگی دارد. برای نزدیک تر شدن به اهداف نظام آموزشی حتما باید عوامل موثر بر افت تحصیلی را شناخت و اثرهای آن را کاهش داد.

موضوع حاضر، علل افت تحصیلی از دیدگاه معلمان و راههای مقابله با آن در مدارس دخترانه متوسطه می باشد.

نظام آموزشی کارآمد نظامی است که کارایی صد در صد داشته باشد و کارایی یک نظام هنگامی صد در صد است که کلیه دانش آموزانی که در دوره زمانی واحدی برای ورود

به آن ثبت نام کرده اند به اخذ گواهی نامه پایان دوره نایل گردند(پور ظهیر، تقی، ۱۳۷۰).

شناخت بهتر و بیشتر عوامل موثر در ایجاد افت تحصیلی می تواند به برنامه ریزان تعلیم و تربیت ، کارشناسان آموزش و پرورش ، معلمان و مشاوران آموزشگاهها کمک نماید تا در برخورد با این گونه دانش آموزان با آگاهی و شناخت بیشتری عکس العمل نشان دهند و ضمن مقابله با این معضل آموزشی و به کارگیری شیوه های صحیح در رفع آن میزان افت تحصیلی را تا سر حد امکان کاهش دهند و بدین ترتیب از خسارت های سنگین مالی و فرهنگی ناشی از آن جلوگیری کنند.(آمیغی ، سید ناصر، ۱۳۷۹).

هر چند بررسی علل شکست تحصیلی تاکنون از جنبه های مختلف مورد بررسی وموضوع قرار گرفته است و نتایجی نیز از آنها حاصل گشته است با این حال موضوع حاضر در نظر دارد افت تحصیلی را از دیدگاه معلمان مورد بررسی قرار دهد و از جمع بندی نظرات ارائه شده توسط معلمان به یک نتیجه کلی در این مورد دست یابد.

نتایج تحقیقاتی که در مناطق مختلف کشور توسط افراد گوناگون در این زمینه انجام گرفته عوامل موثر بر افت تحصیلی را در چند عامل خلاصه نموده اند که عبارتند از :

عوامل مرتبط به نظام آموزشی : تغییرات متوالی کتابهای درسی که یک نوع آشفتگی روحی در دانش آموزان ایجاد می کند و در کنار آن مطالب خشک و بی روح بعضی از

کتابها که گاهی هضم آن را توسط دانش آموز بسیار سخت می کند (گورگی، معصومه، ۱۳۸۱)

عوامل مربوط به خانواده : فقر مالی خانواده، یکی از عوامل مهم افت تحصیلی کودک است ، که به طور غیرمستقیم بر پیشرفت درسی او موثر است. محروم ماندن از غذای سالم و کافی و نداشتن استراحت لازم به علت فعالیت ها و کارهای غیردرسی برای جبران فقر مالی موجب عقب ماندگی درسی می شود

سواد والدین، بی سوادی والدین موجب عدم درک وظایف مدرسه ، برنامه های آن و تداوم حضور مرتب دانش آموز در مدرسه می گردد و مشکلاتی برای تحصیل دانش آموز و کار مدرسه فراهم می کند . همچنین از نظر ناتوانی در کمک فکری و عملی به امور برنامه درسی دانش آموزان در منزل ، از پیشرفت تحصیلی فرزندان آنان می کاهد .

والدین با سواد علاوه بر نقش کمک رسانی در آموزش فرزندان خود ، الگوی منسجمی از یک فرد باسواد نیز هستند . سواد والدین در تحصیل فرزندان نقش دو جانبه ای دارد . از یک سو برای آنها جنبه کمک آموزش دارد و از سوی دیگر انگیزه ای برای درس خواندن آنها می شود . برخی از تحقیقات نشان داده اند کودکانی که در امور تحصیلی موفق هستند از والدینی برخوردار هستند که تحصیلات بالاتری دارند(باغی دوست، علیرضا، ۱۳۸۰).